

Алла Паладьєва

к.п.н., доцент кафедри теорії та практики іноземних мов

Уманський державний педагогічний університет

імені Павла Тичини

м. Умань

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ В ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У зв'язку зі змінами, що відбуваються в системі вищої освіти стає нагальним питання про перегляд змісту навчання латинської мови як загальноосвітньої дисципліни в гуманітарному вузі.

Серед вітчизняних дослідників, що займаються питаннями викладання латині в гуманітарних вузах, можна назвати В.М.Шовкового, О.Ю.Беляєву, Є.І.Скоробагату. В їх роботах проаналізовано викладацький досвід однак представлений або більше тридцяти років тому, або у вигляді статей, присвячених окремим аспектам навчання латинської мови. Наша публікація є спробою систематизувати питання, пов'язані з навчанням латинської мови студентів-гуманітаріїв на сучасному етапі.

Серед цілей навчання латинської мови в гуманітарному вузі можна виділити практичну, загальноосвітню, виховну та розвиваючу [1, 21].

Практична мета, яка є провідною, яка передбачає оволодіння мовою як засобом набуття вмінь, необхідних для успішного володіння мовою, у випадку з латинською мовою - оволодіння знаннями з фонетики, граматики, лексики, фразеології латинської мови, достатніми для читання і перекладу нескладних автентичних та адаптованих латинських текстів.

Загальноосвітня мета передбачає підвищення культурного рівня студентів, розширення їх кругозору, збільшення знань про історію та культуру Стародавньої Греції та Риму, а також використання латинської мови для розвитку знань про нові західноєвропейські мови (через порівняння граматичних явищ в латинській і нових мовах і через знаходження лексичних дериватів латинського походження в нових мовах).

Виховна мета включає в себе розвиток особистості студента, розвиток його світогляду, мислення, пам'яті, системи моральних і естетичних поглядів, рис характеру, потреби в подальшій самоосвіті і вихованні при вивченні латинської мови.

Розвиваюча мета полягає у розвитку вміння здійснювати самостійний пошук знань, у творчій діяльності студентів, у розвитку мовної здогадки, у використанні знань з латинської мови при вивченні інших мовних дисциплін.

Досягнення цих цілей здійснюється шляхом вирішення спеціальних освітніх завдань (розвитку лінгвістичного кругозору, лінгвістичного та граматичного мислення, навичок аналізу і перекладу тексту) і завдань загальнокультурного розвитку і естетичного виховання студентів, які реалізуються шляхом відбору відповідної тематики і текстів для читання, що містять пізнавальну інформацію з історії, міфології і культури античного світу.

Завдання навчання характеризують рівень компетенції, який досягається в ході навчання. Як результат навчання латинської мови в гуманітарному вузі ми можемо виділити мовну та історико-культурологічну компетенції.

Мовна компетенція передбачає сукупність знань про латинську мову (фонетику, лексику, граматичну систему, а саме, морфологія і синтаксис, основи стилістики) і практичних навичок і умінь, пов'язаних з читанням і перекладом латинських текстів.

Історико-культурологічна компетенція це знання про історію та культуру Стародавньої Греції та Риму, що формується в процесі читання, перекладу і коментування латинських текстів [2, 30].

До методів викладання латинської мови в гуманітарному вузі можна віднести граматико-перекладний, свідомопорівняльний і метод читання.

Граматико-перекладний метод ґрунтується на розумінні мови як системи і спирається на когнітивний підхід до навчання. Ті, що навчаються освоюють граматику і використовують знання про граматику при аналітичному читанні і перекладі текстів. Безсумнівна перевага граматико-перекладного

методу полягає в глибоких знаннях студентами граматики. Негативним моментом є деяка монотонність навчання.

Більшість авторів вітчизняних підручників з латинської мови для гуманітарних вузів вдало доповнюють граматико-перекладний метод свідомо-порівняльним методом, який передбачає усвідомлення студентами значення мовних явищ латинської мови на основі їх порівняння з подібними до них в інших європейських мовах.

На просунутому етапі навчання латинської мови доречно комбінувати зазначені методи з методом читання, при якому навчання вибудовується на основі синтетичного читання адаптованих або автентичних текстів.

В основі навчання латинської мови лежить навчання читанню, рецептивної виду мовної діяльності, який передбачає сприйняття писемного мовлення. Читання орієнтоване на детальне сприйняття тексту з аналізом мовної форми, тому є аналітичним [3, 50].

Стосовно гуманітарних ВНЗ, де латина вивчається комплексно, разом з античною історією та культурою (наприклад, студентами напрямів підготовки «Філологія», «Педагогічна освіта») аналітичне читання дає можливість знайомитися з історичними фактами і культурними явищами, що сприяє формуванню історико-культурологічної компетенції студента.

Історико-культурологічне коментування має на увазі аналіз досліджуваних текстів з постановкою питань, спрямованих на поглиблений розгляд їх змісту, художніх і мовних особливостей, естетичних переваг. Це тим більш важливо, що у студентів є часто лише дуже скупі уявлення про події давньої історії, діячів античної культури, міфологічних персонажів, про твори грецької та римської культури. В процесі навчання латинської мови викладач виявляє прогалини в знаннях студентів в цих галузях і поступово сам їх заповнює під час занять, а також, рекомендує студентам відповідну літературу для самостійного вивчення, заслуховує їх невеликі повідомлення з того чи іншого питання.

Тут ми впритул підійшли до питання про комплексне викладання латинської мови, античної історії та культури в гуманітарному університеті. Культурологічний аспект при викладанні латинської мови має велике значення тому що, неможливо читати латинські тексти, не пояснюючи історичні та культурні явища античності[4, 104].

У зв'язку з цим важливо підкреслити, що навчання латині ведеться на основі міждисциплінарного підходу, який передбачає систематизацію знань про латинську мову і античні культури за рахунок використання вже накопичених студентами знань з таких дисциплін, як іноземні мови, історія, світова художня культура тощо. Знання з латинської мови, в свою чергу, сприяють систематизації знань з інших дисциплін (мовознавства, романських мов тощо).

Необхідно також сказати про важливість інтерактивних завдань при навчанні латинської мови на сучасному етапі. Інтерактивне навчання передбачає взаємодію студента з навчальною середовищем, яка служить джерелом засвоюваного досвіду. Активність педагога поступається місцем активності учнів, має місце максимальна передача ініціативи навчання тому, хто навчається. Наприклад, при викладі лекційного матеріалу з античної міфології використовується такий вид лекції, як лекція-бесіда: більшість студентів-першокурсників називають персонажів античних міфів і викладають події, з ними пов'язані. На заняттях з латинської мови нами також практикуються такі інтерактивні завдання, як лексичне лото і командні ігри, матеріалом для яких служать лексичний матеріал і крилаті вирази.

Таким чином, навчання латинської мови в гуманітарному вузі переслідує ряд спеціальних цілей, сутність яких зводиться до надбання знань з латинської мови, античної історії та культури, вмінню читати і перекладати латинські тексти, розвитку особистості студента.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беляєва О. М. Професійно орієнтоване навчання латинської мови студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / О. М. Беляєва; Ін-т педагогіки НАПН України. — К., 2011. — 21 с.
2. Кобів Й. У. Роль рідної мови у процесі викладання латинської мови / Й. У. Кобів // Методика викладання класичних мов. Лекції для студентів університету відділу класичної філології. — Львів : Львів. держ. ун-т, 1965. — С. 28—40.
3. Скоробогата Є. І. Прийоми пояснення деяких фонетичних і граматичних явищ у процесі навчання латинської мови на англійському відділі / Є. І. Скоробогата // Методика викладання класичних мов. Лекції для студентів університету відділу класичної філології. — Львів : Львів. держ. ун-т, 1965. — С. 41—57.
4. Шовковий В. М. Історія зіставного методу у теорії та практиці викладання класичних мов / В. М. Шовковий // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Зб. наук. пр. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2002. — вип. 23. — С. 101—106.